

ร้านยาคุณภาพ

แนวทางการจัดทำประวัติผู้ป่วยในร้านยา

21 มกราคม 2565

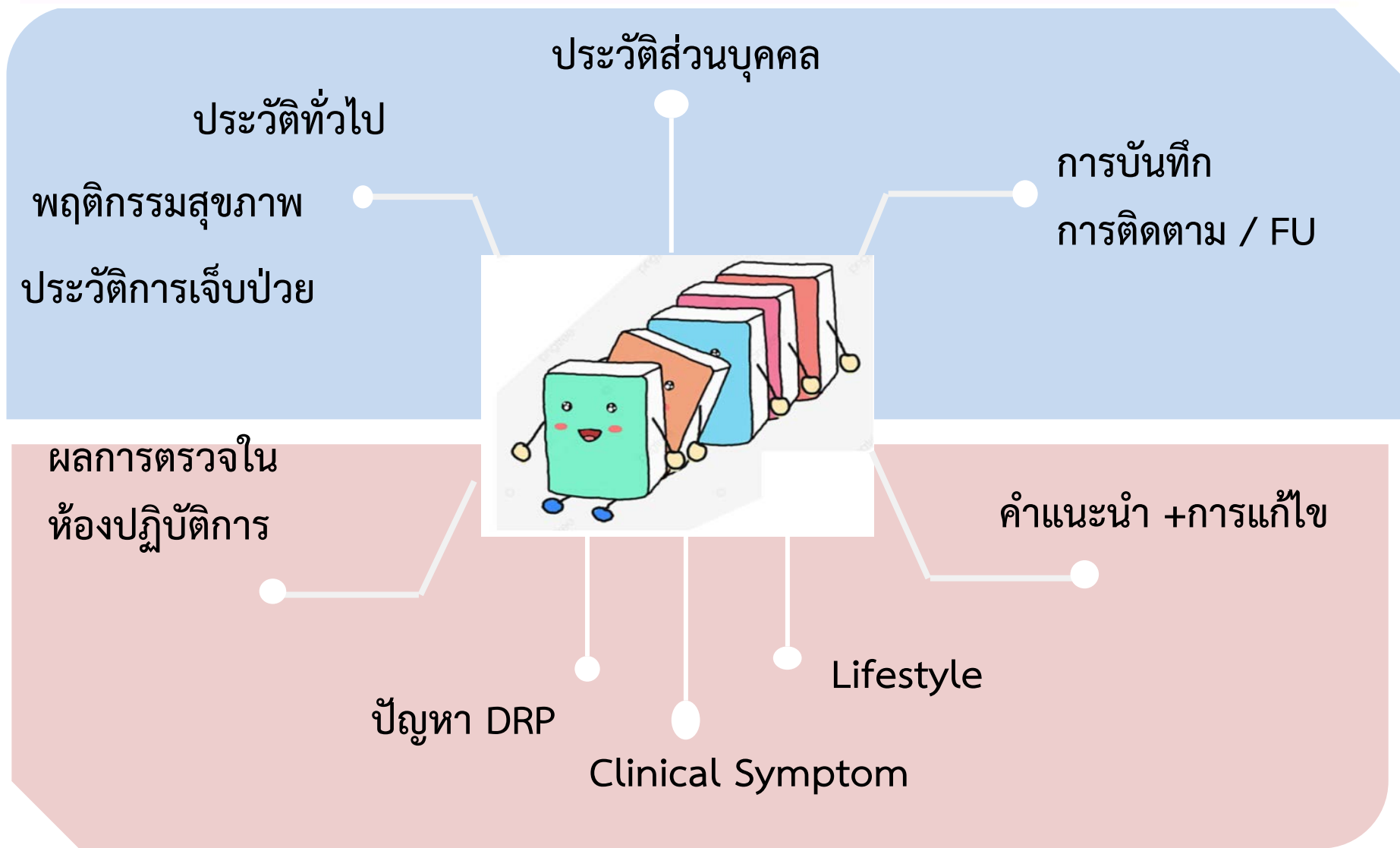
โดย ภญ.เพ็ญทิพา แก้วเกตุทอง
ผู้อำนวยการสำนักรับรองร้านยาคุณภาพ

วัตถุประสงค์การเก็บประวัติผู้ป่วยในร้านยา

- ✓ เพื่อธุรกิจ (เพื่อให้จ่ายลูกค้าได้)
- ✓ เพื่อการตรวจ GPP ร้านยาคุณภาพ
- ✓✓✓ เพื่อติดตามการใช้ยา (Patient Care)
- ✓✓ เพื่อพัฒนา (ตัวเอง + วิชาชีพ)

Patient Profile / ประวัติผู้ป่วย

Medication Therapy Management (MTM)

นิยาม

Medication therapy management หมายถึง การให้บริการ เพื่อให้เกิดผลการรักษาที่เหมาะสมสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย โดยไม่จำเป็นต้องให้การดูแลเกี่ยวกับยาเพียงด้านเดียว แต่อาจจะรวมถึงการดูแลด้านอื่นๆควบคู่ไปกับการใช้ยา

ซึ่ง The Centers for Medicare & Medicaid services จัดว่า กระบวนการ MTM จัดเป็นกลไกสำคัญเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า ยาที่ได้รับ การสั่งจ่ายให้ผู้ป่วยไปนั้นมีการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด และเกิดอาการไม่พึงประสงค์น้อยที่สุด¹

¹ กฤติน บัณฑิตานุกูล Medication therapy management from theory to practice. Contemporary Reviews in Pharmacotherapy 2010.

Medication Therapy Management (MTM)

ในการทำ MTM จะประกอบ 5 ส่วนหลักๆ ได้แก่

- 1 Medication therapy review (MTR)
- 2 Personal medication record (PMR)
- 3 Medication action plan (MAP)
- 4 Intervention and /or Referral
- 5 Documentation and follow up

Medication therapy review

การทบทวนรายการยาที่ผู้ป่วยได้รับ (มีอยู่) ทั้งหมดและทุกแหล่งที่มา เพื่อประเมินความเหมาะสมในการใช้ยาเหล่านั้น

Personal Medication record

บันทึกการใช้ยาทั้งหมด และทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง รวมถึงอาหารเสริม สมุนไพร

Medication action plan

การทำแผนการดูแลผู้ป่วย โดยให้ผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง ผู้ป่วย และแพทย์ที่รักษาควรทราบแผนนั้นด้วย ให้ผู้ป่วยเข้าใจปัญหา ที่เกิดรวมทั้งแนวทางแก้ไขที่เภสัชกรแนะนำและนำไปปฏิบัติได้

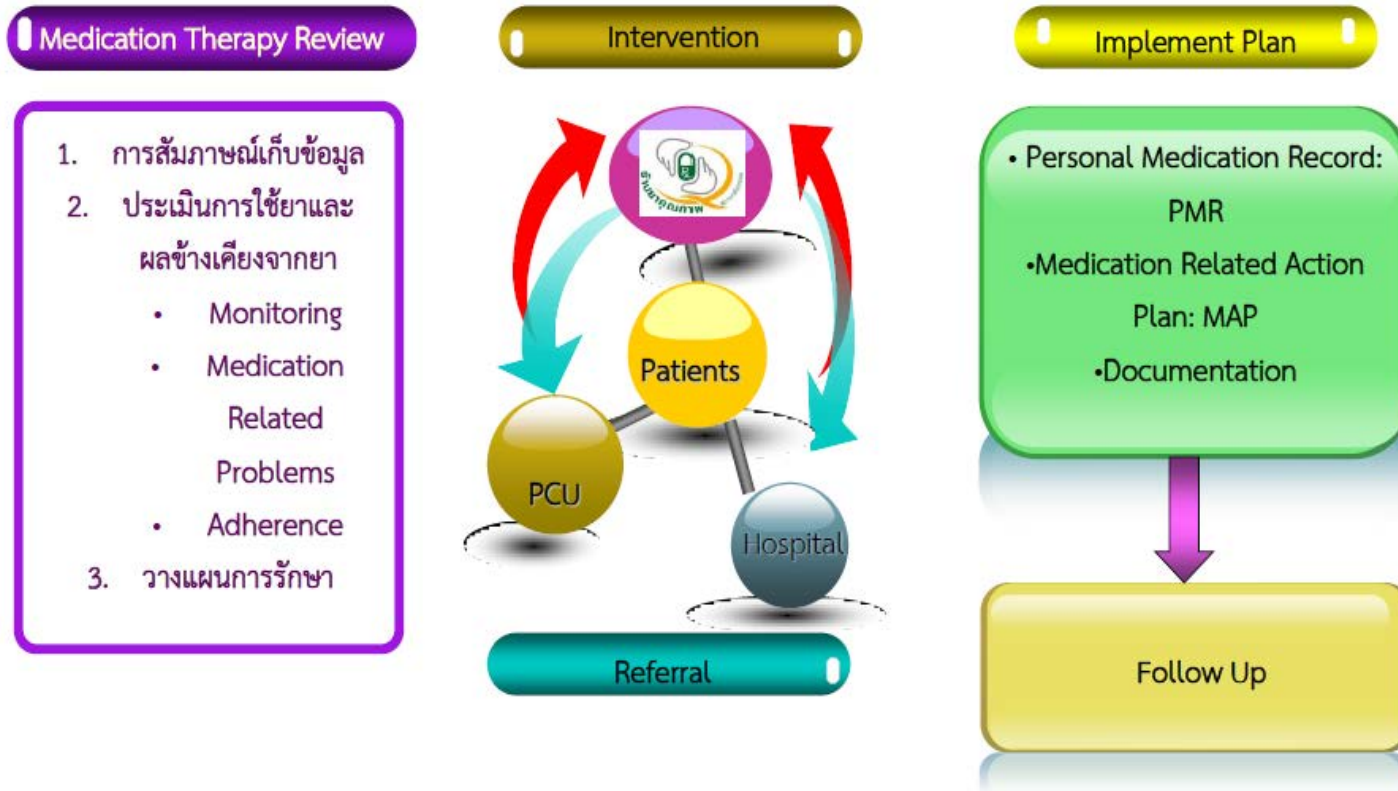
Intervention / referral

เภสัชกรช่วยแก้ไขปัญหาให้ผู้ป่วยกรณีที่แก้ไขได้ แต่หากแก้ไข ไม่ได้เนื่องจากปัญหามีความซับซ้อน หรือต้องการตรวจวินิจฉัยเพิ่ม เช่น เจาะเลือด หรือตรวจเฉพาะทาง ควรเร่งส่งต่อแพทย์ ผู้รักษา

Documentation and follow up

การลงบันทึกในรูปแบบที่เหมาะสม และมีการติดตามต่อเนื่อง

องค์ประกอบรูปแบบการบริการ MTM

ประวัติ / Patient History

ประวัติส่วนตัว : ชื่อ สกุล เพศ เลขบัตร ที่อยู่ โทร สิทธิ สถานพยาบาล
บุคคลที่ติดต่อกรณีฉุกเฉิน

ประวัติทั่วไป : อาชีพ สมรส รายได้

ประวัติพฤติกรรมสุขภาพ : บุหรี่ เหล้า อาหาร ออกกำลังกาย แพ้ยา

ประวัติการเจ็บป่วย : โรคที่เป็น เป็นมานาน? รพ.ที่รักษา ยาที่ใช้ สมุนไพร อาหารเสริม

DRP
Clinical Symptom
Lifestyle

ปัญหาที่เฝ้าชกรพบในการติดตามผู้ป่วย

1. ปัญหาการใช้ยา / Drug Related Problem
2. Clinical Symptoms
3. ปัญหาพฤติกรรม / Lifestyle

ปัญหาการใช้ยา Drug Related Problem

1. **Need for additional therapy** ไม่ได้รับยาที่ควรใช้ในการรักษาโรค (Untreated indications)
2. **Improper drug selection** การเลือกยาไม่เหมาะสม
3. **Dosage too low** ใช้ยาในการรักษาขนาดต่ำเกินไป (Sub-therapeutic dosage)
4. **Dosage too high** การใช้ยาในการรักษาขนาดสูงเกินไป (Over-dosage)
5. **Adverse drug reactions** การเกิดอาการข้างเคียง
6. **Drug interactions** การเกิดอันตรกิริยา
7. **Unnecessary drug therapy** การใช้ยาไม่ตรงข้อบ่งชี้ (Invalid indications)
8. **Non-compliance or non-adherence** การใช้ยาไม่ตรงตามแพทย์สั่ง
9. **Dispensing error** ความคลาดเคลื่อนในการจ่ายยา

1. Need for additional therapy

- ไม่ได้รับยาที่ควรใช้ในการรักษาโรค (Untreated indications)
- ไม่ได้รักษาอาการหรือภาวะที่นำผู้ป่วยนำมาพบแพทย์
- ไม่ได้รักษาอาการหรือภาวะที่เกิดขึ้นใหม่หลังจากที่รักษาไปแล้ว
ระยะหนึ่ง หยุดสั่งใช้ยาที่ผู้ป่วยต้องใช้ในการควบคุม หรือรักษา
อาการหรือโรคที่เป็นอยู่ขณะนั้น
- ผู้ป่วยไม่ได้รับยาที่ควรใช้สำหรับป้องกันอาการหรือโรค
- ลืมสั่งยาที่ควรให้เพื่อเสริมฤทธิ์ในการรักษา (กรณีพิเศษ)

2. Improper drug selection การเลือกยาไม่เหมาะสม

- เลือกใช้ยาที่ไม่มีประสิทธิภาพในการรักษาไม่เหมาะสมกับโรค
- เลือกใช้ยาที่ไม่ได้ให้ผลดีที่สุดเท่าที่มีหลักฐานยืนยันในขณะนั้น (กรณีพิเศษ)
- เลือกใช้ยาที่เป็นข้อห้ามใช้ (Contraindication)
- เลือกใช้ยาที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดการแพ้ยา
- เลือกใช้ยาที่มีประสิทธิภาพ แต่เป็นยาที่ไม่ปลอดภัยสำหรับผู้ป่วยรายนั้น
- เลือกใช้ยาที่มีประสิทธิภาพ แต่เป็นยาที่ไม่ปลอดภัยสำหรับผู้ป่วยรายนี้
- เลือกใช้ยาที่ประสิทธิภาพ แต่ไม่คุ้มค่าในทางเศรษฐกิจ
- เลือกใช้ยาปฏิกิริยาชีวิตที่เชื่อถือต่อยานั้น

3. Dosage too low ใช้ยาในการรักษาขนาดต่ำเกินไป (Sub-therapeutic dosage)

- กำหนดขนาดยาในขนาดที่ต่ำเกินไป
- รับประทานยาแต่ละมื้อห่างกันมากเกินไป
- เลือกใช้รูปแบบยาที่ไม่เหมาะสม ทำให้ผู้ป่วยได้รับยาน้อยเกินไป
- เปลี่ยนแปลงสูตรตำรับยาหรือเปลี่ยนแปลงยี่ห้อยา ซึ่งทำให้ได้รับยาน้อยกว่าเดิม
- ใช้ยาเสื่อมสภาพหรือยาที่หมดอายุ
- เปลี่ยนวิธีการให้ยา แต่ไม่ได้ปรับขนาดการให้ยาให้ถูกต้อง
- การปรับลดขนาดยาเร็วเกินไป ทำให้ผู้ป่วยเกิดอาการถอนยา

4. Dosage too high การใช้ยาในการรักษาขนาดสูงเกิน

(Over-dosage)

- การกำหนดยาในขนาดที่สูงเกินไป
- ระยะเวลาในการบริหารยาแต่ละมื้อถี่เกินไป
- การเลือกใช้รูปแบบยาที่ไม่เหมาะสม ทำให้ผู้ป่วยได้รับยามากจนเกินไป
- การเปลี่ยนแปลงสูตรตำรับยา หรือเปลี่ยนยี่ห้อยา ทำให้ได้รับยามากกว่าเดิม
- การบริหารยาด้วยวิธีทางที่ไม่เหมาะสม
- การเปลี่ยนวิธีการให้ยาแต่ไม่ได้ปรับขนาดการให้ยาให้ถูกต้อง

5. Adverse drug reactions การเกิดอาการข้างเคียง

- การเกิดอาการข้างเคียงจากการใช้ยา
- การแพ้ยา
- การเกิดอาการพิษของยา
- ผู้ป่วยมีปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์
- การเกิดโดยไม่สามารถคาดเดาได้ (idiosyncrasy)

6. Drug interactions การเกิดอันตรกิริยา

- การเกิดปฏิกิริยาระหว่างกันของยากับยา
- การเกิดปฏิกิริยาระหว่างกันของยากับอาหาร
- การเกิดอันตรกิริยาระหว่างยากับโรค

7. Unnecessary drug therapy การใช้ยาไม่ตรงข้อบ่งใช้ (Invalid indications)

- การใช้ยาในทางที่ผิด (drug abuse)
- การใช้ยาในข้อบ่งใช้ที่ไม่ได้รับการรับรองผลการรักษา
- การใช้ยาโดยไม่มี โรคหรืออาการที่เป็นข้อบ่งใช้ของยา

8 Non-compliance or non-adherence

การใช้ยาไม่ตรงตามแพทย์สั่ง

- การใช้ยาไม่ตรงตามแพทย์สั่ง
- การลืมรับประทานยา
- การหยุดยาเอง
- ยาที่ใช้หมดก่อนกำหนด เช่น ทำยาหาย, แจกจ่ายยาผู้อื่น
- การไม่ไปพบแพทย์ตามนัดหมาย
- การใช้ยาเกินความจำเป็น
- การเก็บรักษายาไม่ถูกต้องทำให้เกิดยาเสีย ยาเสื่อมสภาพ

9 Dispensing error ความคลาดเคลื่อนในการจ่ายยา

- ชื่อของผู้ป่วยบนฉลากยาไม่ตรงกัน (incorrect patient name)
- การจ่ายยาผิดตัวยา (Wrong drug error)
- การจ่ายยาผิดรูปแบบ (wrong dosage form error)
- การจ่ายยาผิดความแรง (wrong drug strength error)
- การจ่ายยาผิดจำนวน (wrong drug quantity error)

ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพที่พบในผู้ป่วย

คนที่มีความเสี่ยง ได้รู้และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดความเสี่ยง ไม่ก้าวสู่การเป็นโรค

คนที่เป็โรค+ คุมอาการไม่ได้ / ไข้ยาไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควรเนื่องจากปัญหาพฤติกรรม ได้มีการแก้ไข

3อ ←-- การดูแลสุขภาพที่ดี --> 2ส

อาหาร
ทานหวานน้อย มันน้อย เค็มน้อย
รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่
เน้นรับประทานผัก ผลไม้
ดื่มน้ำเปล่าอย่างน้อย 1.5 ลิตรต่อวัน

อารมณ์
ทำอารมณ์ จิตใจให้ดีอยู่เสมอ
พักผ่อนให้เพียงพอ ทำงานอดิเรก
ฟังเพลง ร้องเพลง เล่นดนตรี ท่องเที่ยว ฯลฯ

ออกกำลังกาย
ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
อย่างน้อยวันละ 30 นาที เช่น ปั่นจักรยาน
เดิน วิ่ง กระโดด เล่นกีฬาที่ชอบ เป็นต้น
ร่างกายแข็งแรง ลดโรคภัย มีอายุยืนมากขึ้น

งดสูบบุหรี่
การงดสูบบุหรี่จะส่งผลดีต่อตนเองและคนรอบข้าง
ควันบุหรี่สามารถทำให้เกิดโรคที่ปอด เช่น โรคปอด
อุดกั้นเรื้อรัง โรคมะเร็งปอด เป็นต้น และทำให้เกิดโรค
ที่หัวใจ เช่น โรคหัวใจขาดเลือด โรคความดัน

งดสุรา
การดื่มสุราเป็นพิษต่อร่างกาย การดื่มปริมาณมาก
และดื่มติดต่อกันเป็นเวลานานจะส่งผลให้เกิดโรค
เช่น ตับแข็ง ตับอักเสบ โรคหัวใจขาดเลือด โรค
สมองที่ทำให้มีความผิดปกติทางด้านการคิด
ความจำ การเคลื่อนไหว
อารมณ์และพฤติกรรม ฯลฯ

วิธีการบันทึกประวัติผู้ป่วย

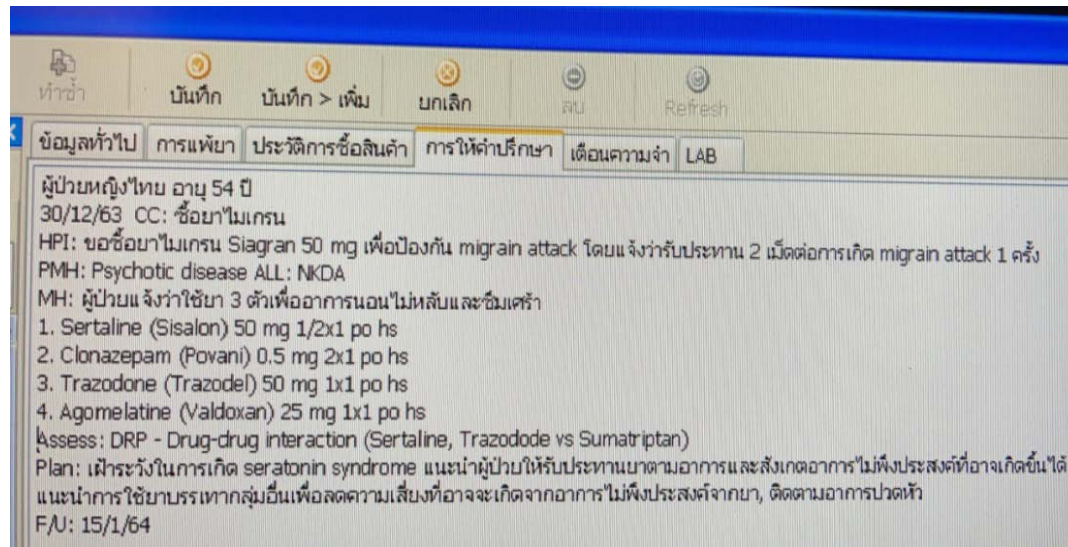
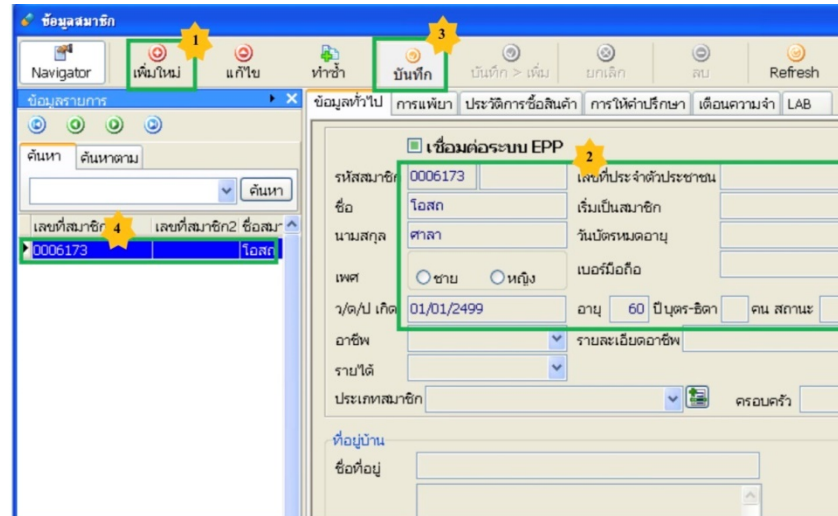
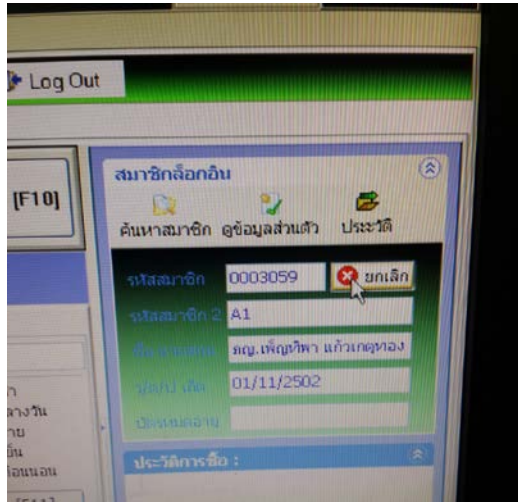
1. Paper-based การจดบันทึกในกระดาษ สมุดโน้ต
2. Computer-based การบันทึกในระบบอิเล็กทรอนิกส์ ด้วย Word / Excel
โปรแกรม POS ของร้าน ฯ
(สามารถมีภาพถ่ายประกอบได้)
3. Mixed ผสมผสาน 1 + 2

ทั้งนี้.....ให้นึกถึงแนวทางในการจัดเก็บและการนำมาใช้งานด้วย

อย่าลืมเรื่องความลับผู้ป่วย
ความเป็นส่วนตัวเวลาพูดคุย
และ
การอนุญาตให้เข้าถึง/เก็บข้อมูลของผู้ป่วย
(Consent Form)

ตย. POS Inno pharma

ระบบ Member + ประวัติคนไข้ Pt. Profile

การแพทย์ Danupol Teng ามจำ LAB
2020. 11. 10 หลังเที่ยง 04:50 >

เชื่อมต่อระบบ EPP

รหัสสมาชิก 0009449 AP เลขที่ประจำตัวประชาชน []
ชื่อ [] เริ่มเป็นสมาชิก []
นามสกุล [] วันบัตรหมดอายุ []
เพศ ชาย หญิง เบอร์มือถือ 0895223570
ว/ด/ป เกิด [] อายุ 0 ปีบุตร-ธิดา 0 คนสถานะ []
อาชีพ [] รายละเอียดอาชีพ []
รายได้ [] ประเภทสมาชิก [] ครอบครัว []

ข้อมูลประจำตัวผู้เสียภาษี
 คัดลอกจากข้อมูลทั่วไป
ชื่อ/บริษัท []
ที่อยู่ []
เบอร์โทร []
เลขประจำตัวผู้เสียภาษี []

ที่อยู่บ้าน
ชื่อที่อยู่ []
รหัสไปรษณีย์ []
เบอร์โทร []

Email [] สิทธิพิเศษ
สถานที่ส่งเอกสาร ที่บ้าน ที่ทำงาน ส่วนลดเป็น 0.00
แค้นสะสม 0 แลกของ ใช้ราคาสมาชิก 1
 ใช้ราคาสมาชิก 2
 ใช้ราคาสมาชิก 3
 ใช้ราคาสมาชิก 4

พร้อม ผู้แก้ไขล่าสุด : danupol วันที่แก้ไขล่าสุด : 30/10/2020 10:36:24

ตัวอย่าง
ใช้ระบบ POS บันทึกรักษา

ข้อมูลทั่วไป การแพทย์ ประวัติการซื้อสินค้า การให้คำปรึกษา เดือนความจำ LAB

23/1/61
DRP - No
Assess - ไม่พบปัญหาจากการใช้ยา , ผู้ป่วยแจ้งว่า มีอาการเวียนศีรษะ ปวดท้ายทอย
Plan - ติดตาม 23/2/61
F/U - 23/2/61

5/10/60
DRP - No
Assess - ไม่พบปัญหาจากการใช้ยา
Plan - ติดตาม V/S
F/U - 5/11/60

28/8/60
DRP - Non-compliance
Assess - ผู้ป่วยซื้อยา Enalapril และ Flunarizine มากินเอง แจ้งว่า กินแล้วรู้สึกดี, BP 137/93
Plan - ติดตาม V/S, แจ้งแพทย์ว่าซื้อยา Enalapril มากินเอง
F/U - 28/10/60

ผู้ป่วยชายไทย อายุ 56 ปี 21/10/2563
CC: สงสัยว่าอาการไตขึ้นเสียง ringing ในหู มาจากการใช้ยาหรือไม่
HPI: ปัจจุบันมีอาการไตขึ้นเสียง ringing ในหูบ่อย ๆ คิดว่ามาจากยาที่รับประทาน
ALL: NKDA
PMH: HTN, gout, DLP, GERD
DRP: no
Imp: Tinnitus
Etology: Tinnitus อาจมีสาเหตุมาจากอายุที่มากขึ้นทำให้ร่างกายเสื่อมลงและทำงานได้แยลง ไม่ได้มาจากยา เนื่องจากยาที่ใช้อยู่
ได้รับประทานแล้ว แต่เพียงมีอาการไตขึ้นเสียงในหู
MED: Allopurinol (100) 1x1 pc, Atenolol (50) 1x1 pc, Omeprazole 20 mg 1x1 po ac, Flunarizine 5 mg 1x1 po pm pc
Risk factors: อายุ
Rx: -
Patient education: ควรไปตรวจสุขภาพหูอย่างละเอียดกับแพทย์เฉพาะทาง
F/U: นัดผู้ป่วยมาที่ร้าน 11/2563

แบบฟอร์มการทบทวนการใช้ยาและแก้ไขปัญหาค่าการใช้ยา (MTM - Medication Therapy Management)

- MTM ที่ร้าน walk in MTM ที่บ้านผู้ป่วย (HV)
 refer จากหน่วยบริการ.....

วันเดือนปี ที่ให้บริการ ครั้งแรก..... ร้านยาที่ให้บริการ (ชื่อร้าน).....
 ชื่อ-สกุล..... วัย.....
 เลขที่บัตรประชาชน - - - -
 ที่อยู่.....
 จังหวัด..... โทรศัพท์(บ้าน)..... โทร(มือถือ).....

คำยินยอม

ข้าพเจ้าได้รับทราบรายละเอียดของแผนงานฯ และสมัครใจเข้ารับบริการ โดยยินยอมให้เภสัชกรผู้ให้บริการตามแผนงานฯ เข้าถึงข้อมูลสุขภาพของข้าพเจ้าและอนุญาตให้ผู้ควบคุมข้อมูลของแผนงานฯ เก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลสุขภาพของข้าพเจ้าไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมสุขภาพของข้าพเจ้าเองและเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของการพัฒนางานส่งเสริมสุขภาพ และเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพเภสัชกรชุมชน โดยจะสืบเก็บข้อมูลของข้าพเจ้าเป็นความลับและอนุญาตให้เปิดเผยต่อผู้ควบคุมของข้าพเจ้าในรูปแบบที่ไม่ระบุตัวตนของข้าพเจ้าฯ เท่านั้น

ลงชื่อ..... ผู้รับบริการ-ผู้ให้คำยินยอม วัย..... ที่ให้คำยินยอม.....

1. อาชีพ 0. ไม่ระบุ 1. ไม่มีอาชีพ 2. เกษตรกรรม 3. ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ/ พนักงานของรัฐ
 4. พนักงานบริษัทเอกชนหรือลูกจ้างบริษัท 5. นักเรียน/ นิสิตศึกษา 6. พระ/ นักบวช
 7. ศาสนา/ ชุมชน 8. รับจ้างทั่วไป
2. อีพิทางการศึกษา 0. ไม่ระบุ 1. เปิดสอนสังกัดข้าราชการ 2. ข้าราชการเอง 3. ประกันสังคม
 4. ประกันชีวิต 5. นักรประกันสุขภาพส่วนตัว
- หน่วยบริการ / รพ ประจำ 1..... 2..... 3.....
3. ท่านสูบบุหรี่หรือไม่
 0. ไม่สูบ 1. สูบ 2. เคยสูบแต่เลิกแล้ว (รายชื่อสูบบุหรี่ให้เข้าสู่บริการเลิกบุหรี่ต่อไป)
4. ท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือไม่
 0. ไม่ดื่ม 1. เคยดื่มแต่เลิกแล้ว 2. ดื่ม..... ครั้ง/เดือน ระบุปริมาณที่ดื่มต่อครั้ง.....
5. แหล่งที่เข้ารับยา
 1. โรงพยาบาลของรัฐ ระบุ..... 2. โรงพยาบาลเอกชน ระบุ.....
 3. คลินิก ระบุ..... 4. ร้านยา ระบุ..... 5. อื่นๆ ระบุ.....
- 6 โรคที่เป็น
- 1..... เป็นมานาน..... ปี
 2..... เป็นมานาน..... ปี
 3..... เป็นมานาน..... ปี
 4..... เป็นมานาน..... ปี
 5..... เป็นมานาน..... ปี

ตัวอย่าง
การใช้ Paper
แบบฟอร์มของ
โครงการ ฯ

แผนงานเครือข่ายร้านยาพาเลิกบุหรี่และสร้างเสริมสุขภาพ

Date	PE + Laboratory	DRP/ปัญหาพฤติกรรม	Interventions +Plan+FU	Pharmacist
12.11.63	BP 150/90	<p>เข้าบวม ลิ้มกินยาบ่อยๆ Noncompliance</p>	<p>Interventions อธิบายความสำคัญที่ต้องกินทุกมื้อ ให้ความรู้เรื่อง Stroke</p> <p>Plan ติดตาม BP , การกินยา</p> <p>FU 2 wk/ 25 พย 63</p>	เพ็ญทิพา
<p style="background-color: #000080; color: white; padding: 10px; text-align: center; font-weight: bold;">ตย. การบันทึก</p>		<p>ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพ</p> <p>กินเค็ม ไม่ออกกำลังกาย สูบบุหรี่</p>	<p>Interventions อธิบายเรื่องความเค็มกับโรค จำนวนที่ควรบริโภค / วัน แนะนำข้อดีของการออกกำลังกาย Plan แนะนำการแกว่งแขน (สอน) ชวนให้ ลด/เลิกสูบ</p> <p>FU การกินยา</p>	
				<p>Interventions</p>

Pharmacy Services = Pharmacist Fee

ตย.ของ..งานคุณภาพ

สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ

กรุงเทพ
เขต 13

โครงการลดความแออัดในรพ.

- Model 1 - 69 ฿
- Model 2 - 79 ฿
- Model 3 - 89 ฿

แจก ATK 10 B

แจก กุญแจอนามัย

จ่ายยาคุมกำเนิด 40 B/แผง

คัดกรอง Metabolic diseases

- DM **100฿/case**
- Hypertension

ให้ความรู้สุขภาพ

- NSAIDs **50 ฿/เรื่อง**
- Antibiotics smart use
- ยาคุมกำเนิด

วางแผนครอบครัว

- จ่ายยาคุมกำเนิด **40฿/แผง**

คัดกรอง Metabolic diseases

- DM, Hypertension **50+50 ฿/เรื่อง**
- Stroke • Alcohol **50 ฿/เรื่อง**
- Stress • COPD

- MTM **50+50 ฿/case**
- Home visit

Smoking cessation

- A1-4 **150 ฿/case**
 - A4F **50 ฿/case**
 - A5 **100 ฿/case**
- หยุดได้ 30,60,90 วัน
500฿, 500฿, 500฿ /case

ขอบคุณค่ะ